

VSIA „Latvijas Televīzija” sabiedriskā pasūtījuma raidījumu vērtēšana, recenzents Harijs Petrockis

1.) Raidījumi „Supernova”

„Supernova 2019 pirmais pusfināls” 2019.gada 26.janvārī.

„Supernova 2019 otrais pusfināls” 2019.gada 2.februārī.

„Supernova 2019 Lielais fināls” 2019.gada 16.februārī.

1. Universālie kritēriji:

Supernovas 2019 abi pusfināli un noslēdzošais fināls daļēji atbilst Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 71.pantā minētajām sabiedriskā pasūtījuma definīcijām. Visi trīs raidījumi savā stilistikā ir līdzīgi un tiks vērtēti kopumā. Ilggadēja Latvijas izpildītāju dalība Eirovīzijā, apliecina valsts atpazīstamību, sabiedrības tieša iesaiste ar balsojumu (iespēja balsot gan bez maksas, gan par nelielu samaksu) noteikt uzvarētāju, apliecina demokrātiskas iekārtas pamatprincipu. Raidījumu tiešraide dod iespēju ikkatram skatītājam būt klātesošam gan ar balsojumu, gan komentāriem sociālajos tīklos, tā atspoguļojot viedokli par notikumiem mūzikā. Supernova varētu būt platforma, kur īstenojas sabiedrības saliedētība un integrācija uz latviešu valodas pamata, tomēr diemžēl starp izpildītājiem var nojaust tikai dažus mazākumtautību pārstāvjus. Ļoti iespējams, ka raidījumu veidotājiem būtu īpaši jāstrādā atlases procesā, uzrunājot šādus māksliniekus. Supernovas formāts piedāvā iepazīties un vērtēt jaunus izpildītājus, tā potenciāli nodrošinot Latvijas kultūras attīstību. Daudzi mākslinieki intervijās apliecina, ka dalība Eirovīzijā, ir mērķis pasauli iepazīstināt ar Latviju, tās talantiem un unikalitāti. Raidījuma adresāts varētu būt jaunatne, kurai tādējādi tiktu nodrošināts informācijas un izklaides resurss, izmantojot mūsdienīgu un daudzveidīgu žanru. Diemžēl rezonanse sociālajos tīklos liek domāt, ka raidījuma veidotāji nav identificējuši adresātu, komentāri lielākoties ir kritiski, ar tiešu jautājumu – kas to skatās. Jāatzīst, ka raidījums pieejams dažādās satura izplatīšanas platformās, arhīvā un ar vairākkārtējiem atkārtojumiem.

Lietderīgi būtu precīzi definēt Eirovīzijas un nacionālās atlases raidījumu auditoriju. Pašreizējā izpildījumā biežais angļu valodas lietojums dziesmu tekstos un ekspertu leksikā liecina, ka tā varētu būt jauniešu auditorija, bet neasprātīgie un „vecie joki” atklāj, ka raidījuma veidotāji paši nezina, kam veido dārgu raidījumu.

2. Speciālie kritēriji:

Vērtējot raidījumu saturu, jānodala muzikālie priekšnesumi, kurus dalībai pusfinālos izvēlējas profesionāla žūrija un kuru māksliniecisko vērtību varētu analizēt muzikologi, un televīzijas veidoto saturisko un vizuālo ietvaru muzikālajiem sniegumiem. Priekšnesumu virkni saista vadītāju pieteikumi, mākslinieku vizuālās vizītkartes un žūrijas komentāri, kā arī „dīvāna ekspertu” prognozējošie vērtējumi. Ja pieņem, ka redaktors ir izvēlējis vadlīnijas šiem galvenajiem komponentiem, tad kā neveiksmīgākā raidījuma sastāvdaļa jāmin vadītāju teksta kvalitāti. Scenārija dramaturģija balstīta uz vadītāju savstarpēju konfliktu, kurš pieteikts jau pirmā raidījuma sākumā. Konflikts būvēts uz it kā „divu neattapīgu blondīņu” sāncensību. Visu raidījumu gaitā šim konfliktam nav attīstības un atrisinājuma, līdz ar to neattaisnojas šādas dramaturģijas izvēle. Viena no sižeta līnijām paredz mūziķu ierakstu un autogrāfu ierakstīšanu vadītājas bločiņā- atmiņu kladē. Pieteikums rada intrigu, ka noslēgumā skatītāji tiks ar tiem iepazīstināti, bet šī sižeta līnija tā arī netiek atklāta.

Režijas paņēmieni (vizuālie efekti, melnbaltie kadri, gaismu dramaturģija) piedod raidījumiem dinamiku, vizītkartes par katru priekšnesumu koncentrētas, informatīvi saistošas, aizkadra teksti pasniegti profesionāli. Mulsina un neizpratni rada dažu dalībnieku ietērpšana „agropļēves kombinezonos” šajos pieteikumos. Studija un vadītāju tērpī pārsvarā tumšos toņos, galveno akcentu priekšnesumos balstot uz gaismas efektiem, kuri izpildīti profesionāli un vizuāli interesanti.

Režisora un operatoru darbs liecina par rūpīgu un profesionālu priekšdarbu sagatavotajos sižetos un tiešraidēs. Jāuzteic labi veidotā un pasniegtā titrētā informācija par balsošanas procedūru, rezultātu apkopošanu skatītājiem nepārprotamā veidā. Rezultātu paziņošana dinamiska, nevilcinot un lieki neuzturot intrigu kā tas nereti tiek novērots līdzīgos šovos. Žūrijas darbs profesionāls, pārstāvēti dažādi nozares eksperti.

Abas vadītājas profesionālas, ar lielu skatuvisku pieredzi, jānovērtē īpaši atbildīgais darbs strādājot tiešraidē. Šķiet, vadītājas reizēm nespēj attaisnot neveiklos tekstus, kā piemēram, minot politiķus A. Kaimiņu un A. Gobzemu, citātu par bērēm bez buljona un kāzām bez kautiņa, ilgstoša apspriešana par gurķu burkas atvēršanu un kļūme izšaut petardi. Vadītājām jārealizē brīžiem gari, neasprātīgi un pat nesaprotami dialogi, kuri arī visbiežāk tika kritiski komentēti sociālajos tīklos.

Latvijas dalība Eirovīzijā, katru gadu tiek pretrunīgi vērtēta, tieši tādēļ, ka pieredze ir ļoti dažāda- no uzvaras līdz zaudējumam. Ir vērts par to diskutēt....

2.) Seriāls „Divi vienā 2”

30 (trīsdesmit) raidījumi laika periodā no 2019.gada 29.janvāra līdz 2019.gada 2.maijam.

1. Universālie kritēriji:

Sabiedriskais pasūtījums tiek realizēts par nodokļu maksātāju veiktajām iemaksām, tādēļ atbildība par tā realizēšanu ir īpaši svarīga. Vieglāk definēt ir seriālus par vēsturi, personībām, kur jau ir dots zināms pamats. Veidojot seriālu par šodien, šie kritēriji izpaliek, tādēļ radošajai komandai ir jābūt pārliecībai un skaidrībai par ko un kāpēc būs seriāls. Likumā noteiktā sabiedriskā pasūtījuma definīcija piedāvā plašu realizācijas kopumu. Seriālā „Divi vienā 2” var minēt tikai atspoguļotu sabiedrības viedokļu daudzveidību.

2. Speciālie kritēriji:

Skatītājam, skatoties televīziju, nebūtu jāvērtē vai veidotājiem ir pietiekoši finanšu līdzekļi projekta realizācijai, veidotāju atbildība ir izvēlēties formātu un apjomu. Ja ir izvēle, piesaistīt sponsorus, reklamējot to produktu, tad nedrīkst būt, ka produkta pārspīlēta reklamēšana iejaucas mākslinieciskajā rezultātā (farmaceutisku produktu demonstratīva pasniegšana, novietošana redzamās vietās, pielabojot to atrašanos, visi pārvietojas ar vienas markas automašīnām).

Varbūt seriāla veidotāji ir apzināti izvēlējušies neidentificēt konkrētu laiku, sabiedrībā notiekošus procesus, vietu, kur notiek darbība. Kostīmi, interjers, automašīnas liek nojaust, ka tā ir šodien. Ļoti iespējams, ka tieši šī nekonkrētība ir lielākais klupšanas akmens scenārijā un režijā. Piemēram, policijas darbinieki tiek atainoti kā personāži no sērijas „stulbs un vēl stulbāks”, stereotipisks, neglaimojošs priekšstats par gruzīnu tautību, primitīvs un nepatiess žurnāla veidošanas un izplatīšanas process. Pretrunu rada vieta, kur seriāls notiek. Personāži bieži tiek vienā un tajā pašā nelielajā kafējnīcā, kas varētu liecināt, ka tā ir mazpilsēta, bet uzņēmējdarbība un apbūve liecina pretējo. Seriālā ir daudz konkrētu paviršību, kuras skatītājam nav iespējams attaisnot- 19. sērijā pasūta saldējumu, bet ēd kūku, 21. sērijā epizodes ar un bez sniega mijas īsā laika posmā, šajā pat sērijā tiek iznests neattaisnoti tukšs atkritumu maiss, 30.sērijā zābaks, kurš novilkts priekšnamā, pēkšņi atrodas 2. stāvā un citi. Šie visi ir sīkumi un noteikti netiktu pamanīti un nebūtu pieminēšanas vērti, ja seriālam būtu sižets, kurš nebūtu tik pilns ar primitīvām situācijām, tēmām, kuru pieteikums nav saprotams, notikumu lieku pārstāstīšanu.

Aktieri seriālā darbojas profesionāli un sastāva izvēle ir veiksmīga. Diemžēl scenārijs nav uzbūvējis personāžus ar spilgtiem un interesantiem raksturiem. Jāatzīst, ka 21. sērijā epizode, kurā spēlē U.Dumpis, bija atraktīva, interesanta, pretendējot uz farsa žanru. Jākonstatē, ka radošā brigāde nav vienojusies, kādā žanrā un formātā veidot seriālu. Seriālu lēnīgu padara lieki kadri, kur aktieris iekāpj mašīnā, izkāpj, ieiet mājā, iziet...

Var jau būt, ka seriālā, lai atspoguļotu sabiedrību, personāži brauc dzērumā, nemaksā nodokļus, vilto dokumentus, viegli nopludina e-pastus, apkrāpj klientus, bet tad gribētos, lai vismaz tiktu atspoguļota rezonanse uz to.

Operatoru darbs profesionāls. Režisore gan izvēlējusies pamatā strādāt ar vidējiem plāniem, kaut gan ir vairākas emocionālas epizodes, kurās pietrūkst tuvplānu. Animācijas galviņa

asprātīga, jautājums vai saderīga ar seriālu, kas, šķiet adresēts pieaugušajiem ar daudzām traģiskām norisēm. Mūzikas izvēle varētu būt spilgtāka.

Kopumā augsti vērtēju režisores Intas Gorodeckas profesionalitāti un pieredzi līdz šim veidotajos veiksmīgajos seriālos, diemžēl to nevar attiecināt uz „Divi vienā 2”. Profesionālo radošo komandu iegāza jau sākotnēji neparedzams scenārijs.

3.) Seriāls „Sarkanais mežs”

10 (desmit) raidījumi laika posmā no 2019.gada 2.marta līdz 2019.gada 5.maijam.

1. Universālie kritēriji:

Sabiedriskā medija pienākums ir noteikt radošuma un profesionalitātes standartu. Realizējot seriālu „Sarkanais mežs”, šis pienākums ir pilnībā īstenots. Radošā komanda, uzņemoties atbildību, veidot māksliniecisku seriālu par Latvijas vēsturē tik sarežģītu, ārpolitiski spekulatīvi vērtētu posmu, ir panākusi līdzvērtīgu devumu vēsturniekiem un muzejiem.

Seriālā atainotā cīņa par neatkarīgu Latviju, kad tā jau ir okupēta, apliecina Latvijas valstiskuma nepārtrauktību. Varoņu dažādie raksturi, tautības, izcelsme, vēsturiskās situācijas, apstākļi, kuri bieži liek izvēlēties starp sirdsapziņu un nodevību, izglīto skatītāju.

Vēsturiskajā stāstā iesaistītās valstis- Lielbritānija, Zviedrija, PSRS, ASV apliecina, ka Latvija vienmēr ir bijusi globālās telpas interešu objekts. Filmas ticamības pakāpi palielina tā laika kino arhīva dokumentālie kadri. Atklāsme ir aģentu un dubultaģentu darbība, kas līdz šim ļoti maz atspoguļota kultūras jomā.

„Sarkanais mežs” rada vēsturisko izpratni, vēl ir dzīvi filmas varoņu iespējamie prototipi un daudzās ģimenēs seriāls noteikti var rosināt sarunāties par noklusēto. Iespējams, ka tieši šī filma būs kā līdzautors ierakstītai sarunai starp vectēvu un mazdēlu. Atzinīgi jāvērtē radošās un tehniskās komandas profesionālā un godprātīgā attieksme, pieaicinot vēstures ekspertus.

2. Speciālie kritēriji:

Pozitīvi vērtējams seriāla popularizēšanas darbs. Ikkatram ir iespēja iepazīties ar seriāla filmēšanas, varoņu, notikumu detaļām lsm.lv, īpaši seriālam veltītā sadaļā, sabiedriskā TV un Radio ir bijuši raidījumi par seriālu. Intervijas ir snieguši aktieri un vēsturnieki, radošā komanda.

Filmas formāts – 12 sērijas, pēdējās desmitgades laikā daudzās pasaules televīzijās ir atzīts par veiksmīgu. Skatītājs tiek piesaistīts noskatīties visas sērijas, netiek nogurdināts ar ilgstošu liekvārdību, sižetu rotēšanu u.t.t.

Scenārija dramaturģija ar vairākām sižeta līnijām, kuras veiksmīgi savstarpēji saistītas. Svarīgi, ka viens no scenārija autoriem ir režisors. Ticamību rada patiesi, raiti dialogi. Pirmajās sērijās vēstījumam pietrūka dinamikas un spriedzes, kas gan ar vēlākajām sērijām tika novērsts, pateicoties gan scenārija pieaugošai dinamikai, gan veiksmīgākam montāžas un mūzikas salikumam. Diemžēl visas sērijas nav vienlīdz spraigas un notikumiem bagātas, zūd dramaturģiska spriedze un saistošāki ir filmu nobeigumi, kuri noslēdzas ar intrigas pieteikumu.

Viena no filmas veiksmēm ir izcila Z.Liepiņa mūzikas partitūra, īpaši tituldziesma. Režisori nav „nokrāpuši” filmas titrus, ļaujot nesteidzīgi izlasīt un, klausoties smeldzīgo, emocionālo dziesmu, gaidīt turpinājumu. Seriāla dziesmas mūzika, vārdi un izpildījums ir patstāvīga vērtība, kas varētu ieņemt vietu dziesmu topā.

Filmā precīzi atainotas vēsturiskās vides un kostīmi, panākta ticama tā laika atmosfēra, novērtējot kara un cīņas epizožu patiesumu. Radošā komanda veiksmīgi izvēlējusies aktierus, uzticot galvenās lomas līdz šim kino vidē daudziem mazpazīstamiem aktieriem.

Attaisnojas vairāku kameru izmantošana, augsti profesionāls operatoru darbs. Jāuzteic filmas pieteikuma un atteikuma grafiskais dizains, kurš ir askētisks un mākslinieciski trāpīgs.

Traucēja nesabalansētā skaņa epizodēs, kur aktieri runāja angļu un krievu valodās, bet virsū skanēja ierunāts tulkojums latviski. Iespējams, ka veiksmīgāk būtu, ja skanētu oriģinālvaloda, bet epizodēm būtu titri latviski. Būtu jānodrošina, ka aktieri runā nevainojamā angļu un krievu valodā.

Latvijā televīziju jomā ir maz vēsturiski atbildīgu seriālu. Līdz šim par veiksmīgu un novērtētu var minēt „Likteņa līdumniekus”. Aktieri un teātri lepojās ar dalību šajā vēsturiskajā stāstā. Ir pamatotas cerības, ka aktieri un teātri leposies ar dalību „Sarkanajā mežā”, bet skatītāji vērtēs un domās par atbildību un izvēli.

2019.gada 7.maijā

Harijs Petrockis-Petrovskis